

Tørke og klimaekstremer på tværs af sæsoner – fremtidens undervurderede hydrologiske udfordringer?

Raphael Schneider, Bertel Nilsson, Hans Jørgen Henriksen, Ida Karlsson
Seidenfaden, Torben Sonnenborg, Simon Stisen

De Nationale Geologiske Undersøgelser for Danmark og Grønland (GEUS), Hydrologisk afdeling

GEUS

Vand fra alle sider

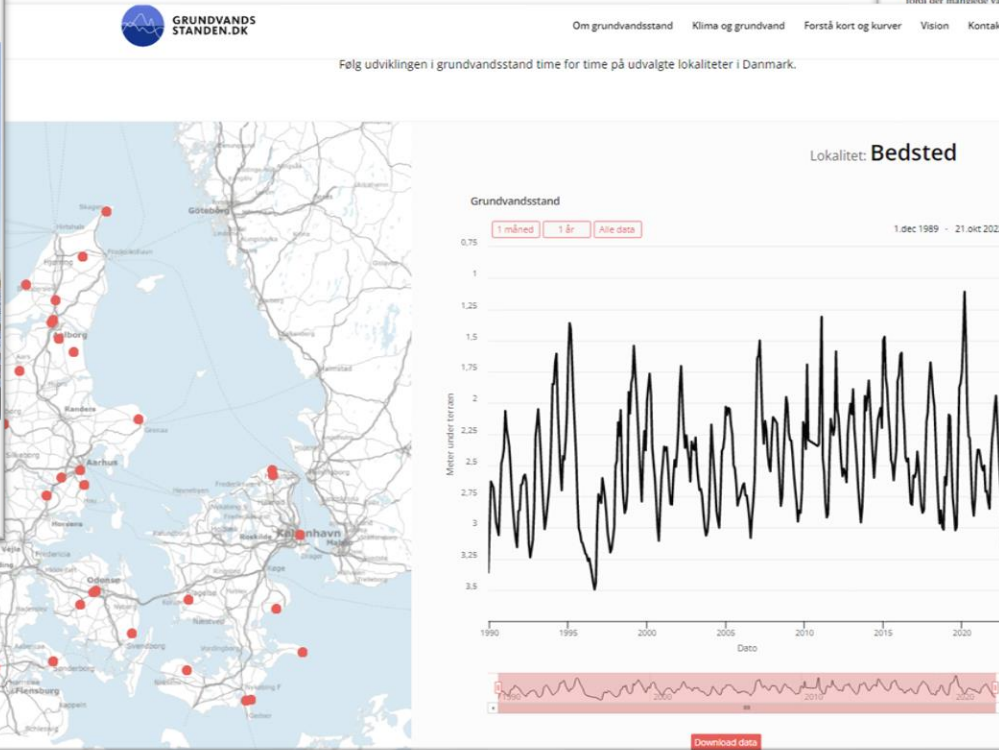
Små fremskridt på kommuners klimatilpasning – men der er stadig én stor barriere

Klimatilpasning | 6. september kl. 06:02

Kommunerne nævner oversvømmelse fra vandløb som det punkt, de har størst fokus på - skarpt efterfulgt af oversvømmelse af skybrud og fra havet. Illustration: Niras.

Flere kommuner prioriterer tilpasning som en del af klimaindsatsen, og tager også et stigende antal initiativer for at få mere gang i området. Der er dog stadig barrierer, langt den største er finansiering.

8 | Indland | Lørdag den 30. januar 2016

Frem med gummistøvlerne – en del af Danmark bliver sat under vand

Klima: Klimaændringer giver ikke kun mere vand i havet – det får også grundvandet til at stige. Det kan nu mærkes.

LABS FROM

Hon Geus, De Nationale

Dannelse af sumpområder

04 DIN BOLIG

Boligejere slås med drivvåde græsplæner

Megen nebb over lang tid har havet grundvandet under mange grunde, så vandet ikke længere kan løbe væk.

Foto: Scanpix

En problematik der med tiden

Se her, hvor

Det vil i m

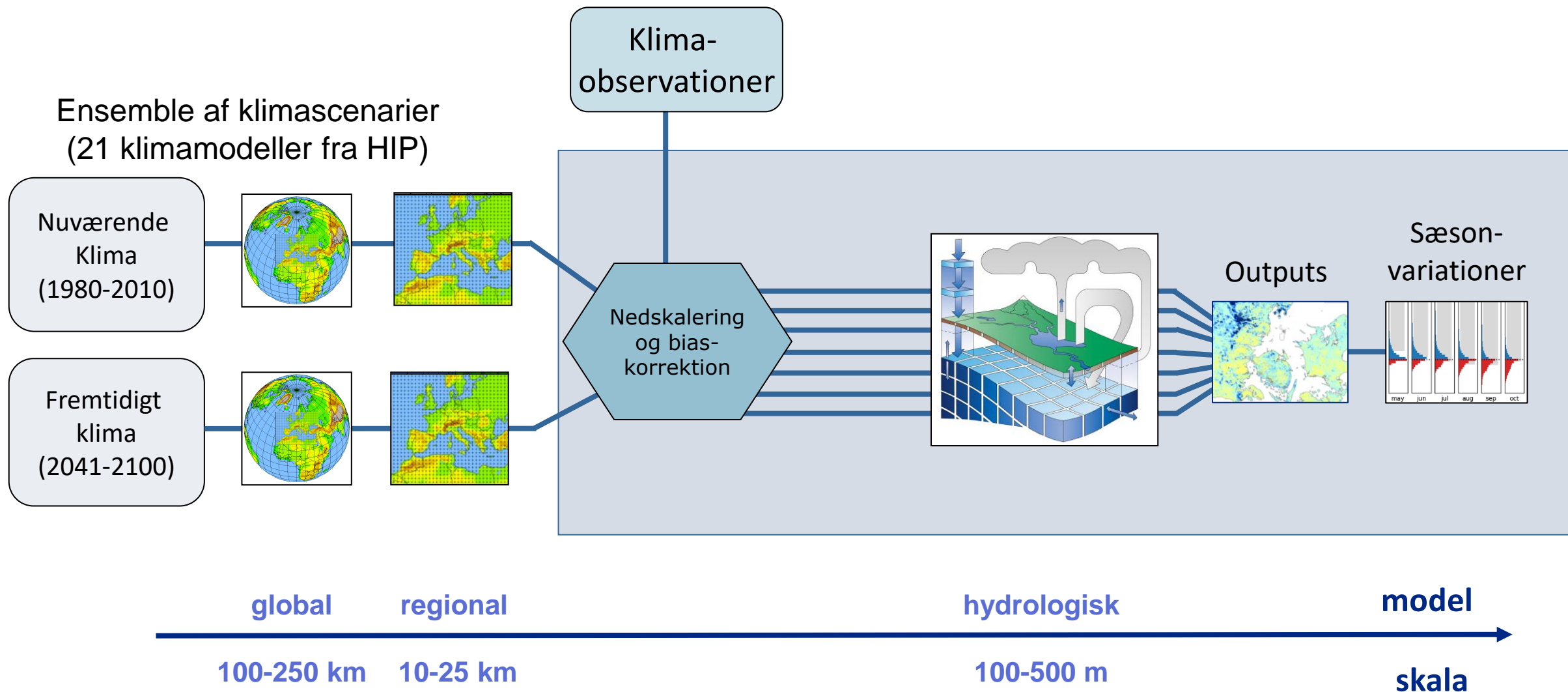
Henriks

Unders

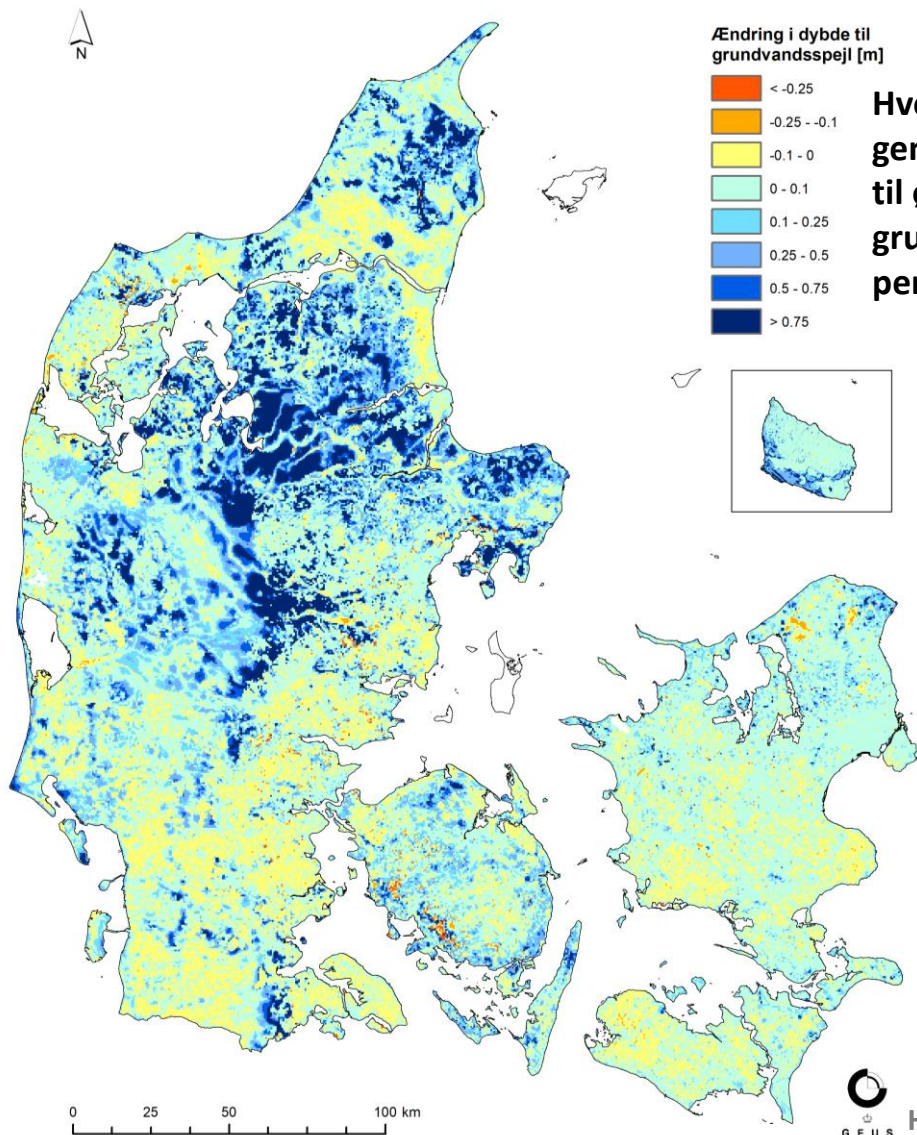
Således v

BOLIGUS

Hydrologiske klimafremskrivninger for Danmark

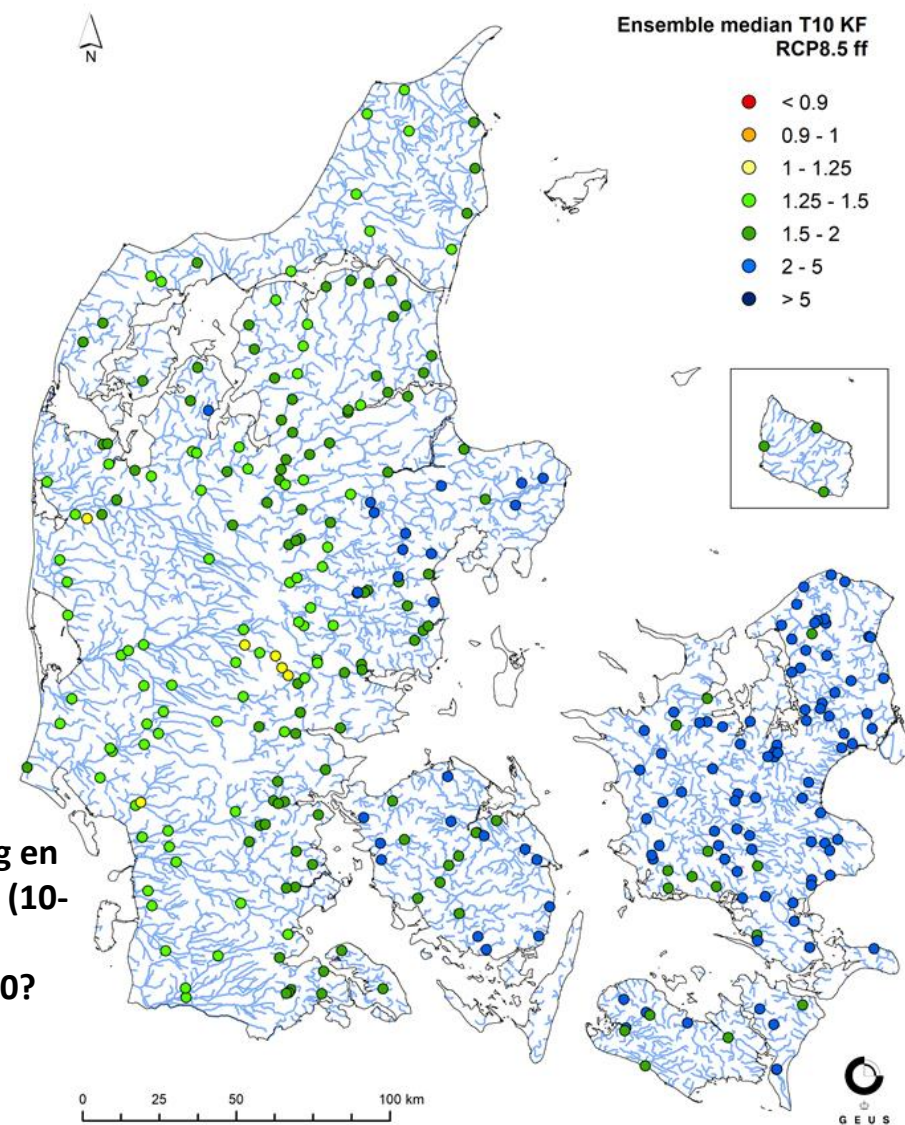

Hydrologiske klimafremskrivninger for Danmark

Hvordan ændrer sig den gennemsnitlige dybde til øverste grundvandsspejlet i perioden 2071-2100?

Henriksen et al., 2020

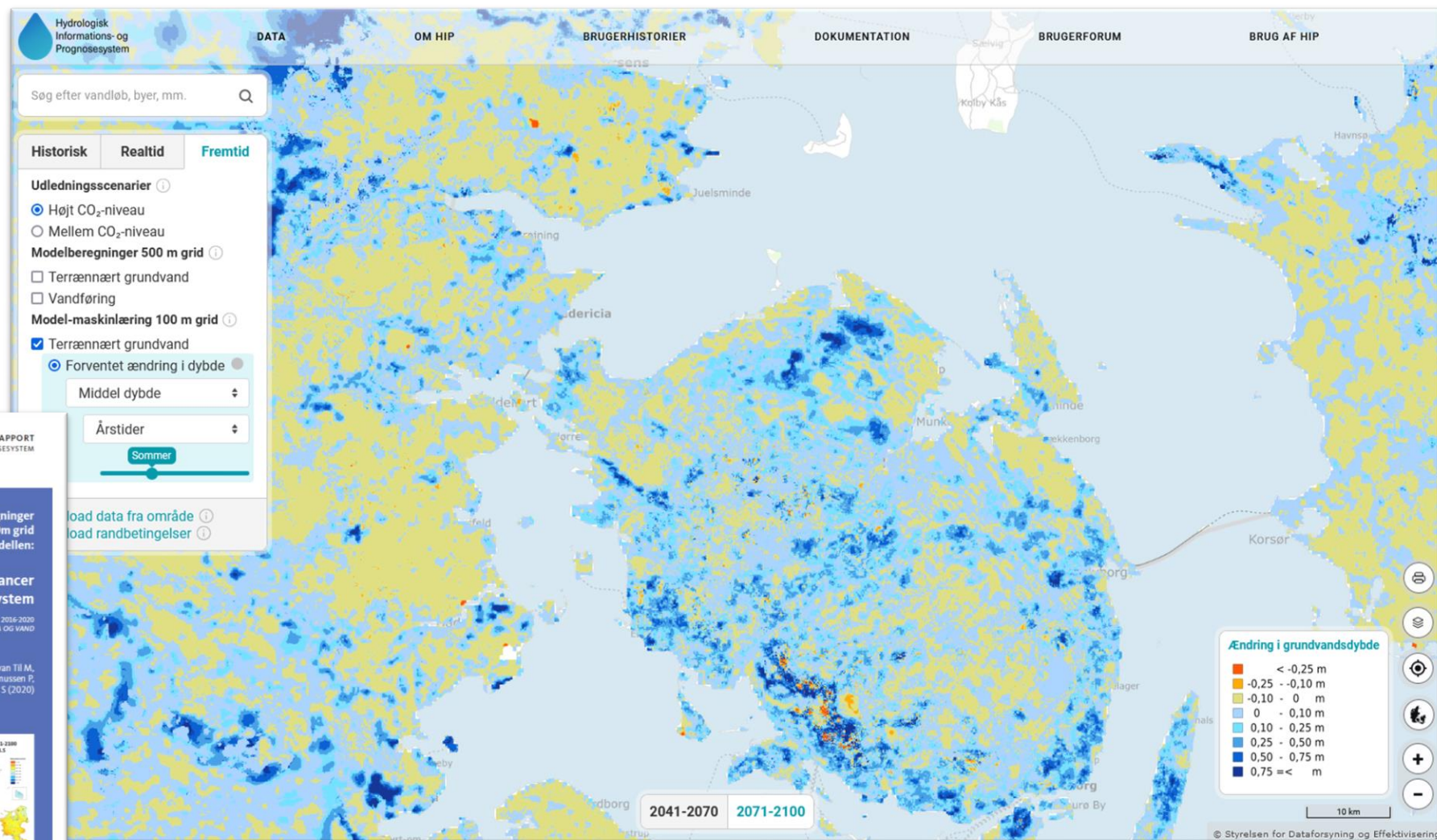

Hvordan ændrer sig en ekstremvandføring (10-års hændelse) i perioden 2071-2100?

Hydrologiske klimafremskrivninger for Danmark

Klimafremskrivninger med DK-model gennemført som del af HIP4Plus / FODS6.1

Data frit tilgængeligt på hipdata.dk →
...og brugt i KAMP, etc.

Henriksen et al., 2020

Lad os se nærmere på klimafremskrivningerne...

HIP klimafremskrivninger for Danmark,
ensemble median af 17 RCP8.5 klimamodeller
(fjern fremtid 2071-2100)

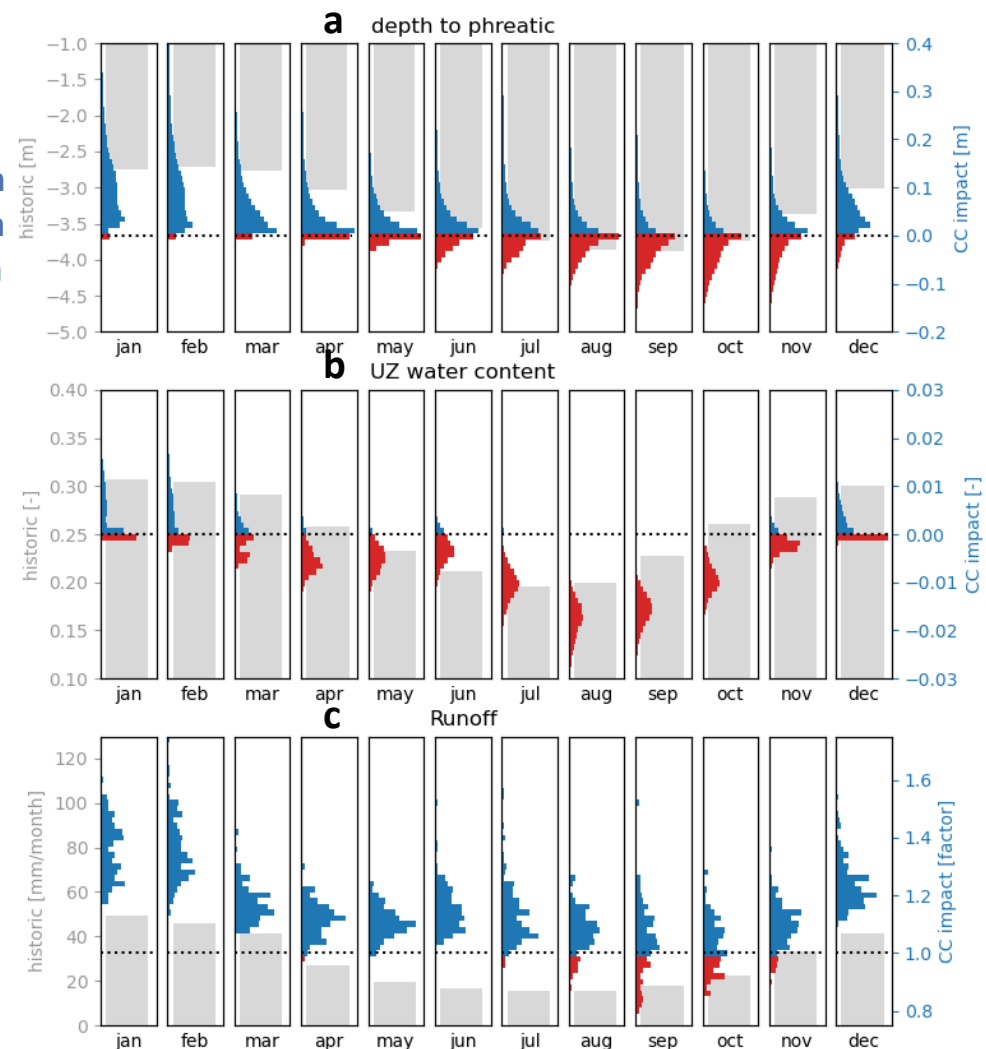
mean RCP85 ff

**Ændringer af
den gennemsnitlige
(a) dybde til øverste
grundvandsspejl
(b) jordfugtighed
(c) vandføring
i hver måned på tværs af
landet**

hele år: **+17cm**
jan: **+27cm**
sep: **+11cm**

hele år: **-0.4%**
jan: **+0.6%**
sep: **-1.7%**

hele år: ***1.17**
jan: ***1.30**
sep: ***1.01**

Lad os se nærmere på klimafremskrivningerne...

HIP klimafremskrivninger for Danmark,
ensemble median af 17 RCP8.5 klimamodeller
(fjern fremtid 2071-2100)

Q99 RCP85 ff

Klimaændringer i Danmark:
Generelt mere nedbør, som
også betyder stigende
grundvandsstande, dog også
større sæsonforskelle, og
sandsynligvis flere
tørkeperioder

→ Klimatilpasning handler
også om for lidt vand

**Ændringer af
en typisk lave (Q99)**

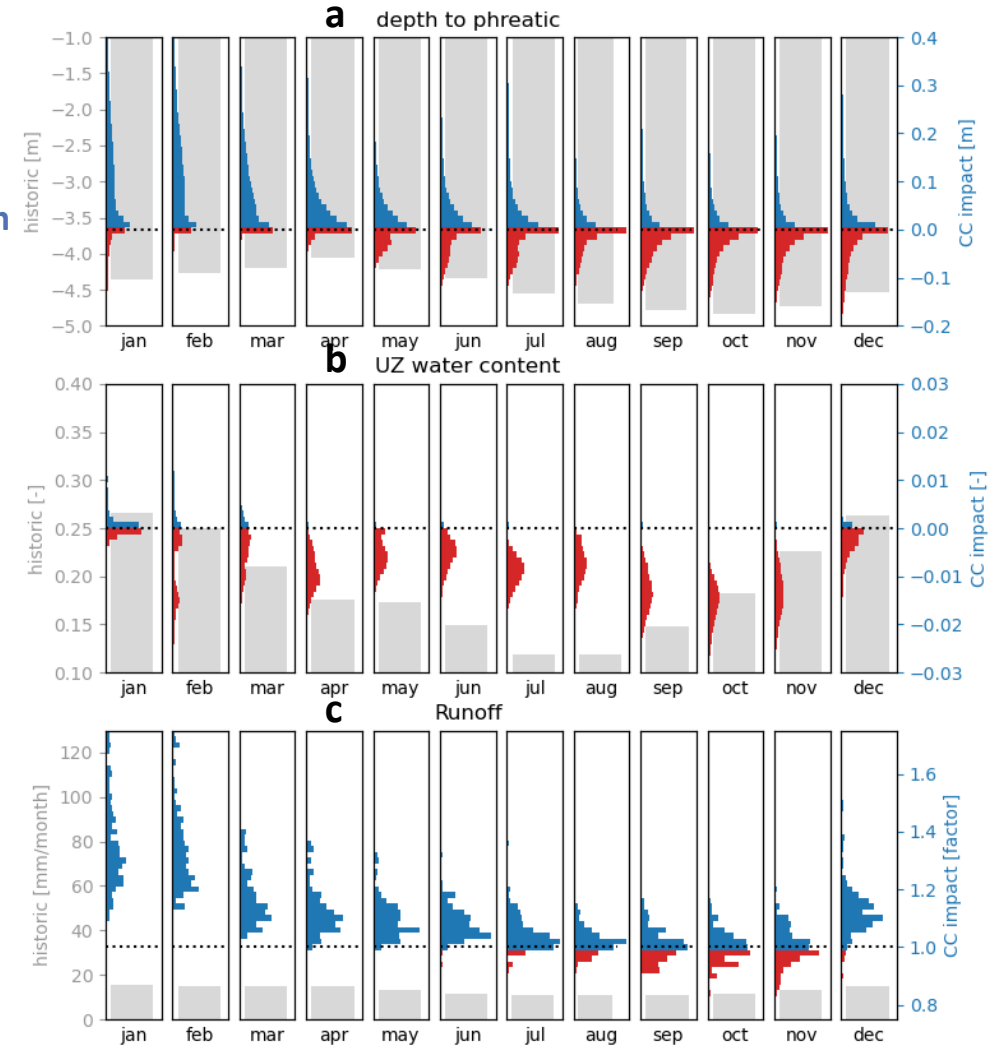
(a) dybde til øverste
grundvandsspejl
(b) jordfugtighed
(c) vandføring

**i hver måned på tværs af
landet**

hele år: **+8m**
jan: **+26cm**
sep: **+8cm**

hele år: **-1.1%**
jan: **-1.4%**
sep: **-1.7%**

hele år: ***1.01**
jan: ***1.30**
sep: ***0.99**

Tørke – nu også i fokus i Danmark

- **Sommer 2018:** Signifikant tørke i Danmark og store dele af (Nordvest-) Europa
I Danmark: Skader for landbruget og sætningsskader på bygninger
- **Sommer 2022:** Signifikant tørke i store dele af Europa; moderat tørke også i Danmark

Siden 2022 er tørke (hedebølger og tørke) en relevant ”**hændelsestype**” i Beredskabsstyrelsens Nationalt Risikobillede

Tidligere Stormrådet blev omdannet til **Naturskaderådet**, og **behandler** også **tørkeskader** (Bertel Nilsson (GEUS) som sagkyndig i Naturskaderåd)

Beredskabsstyrelsen, 2022

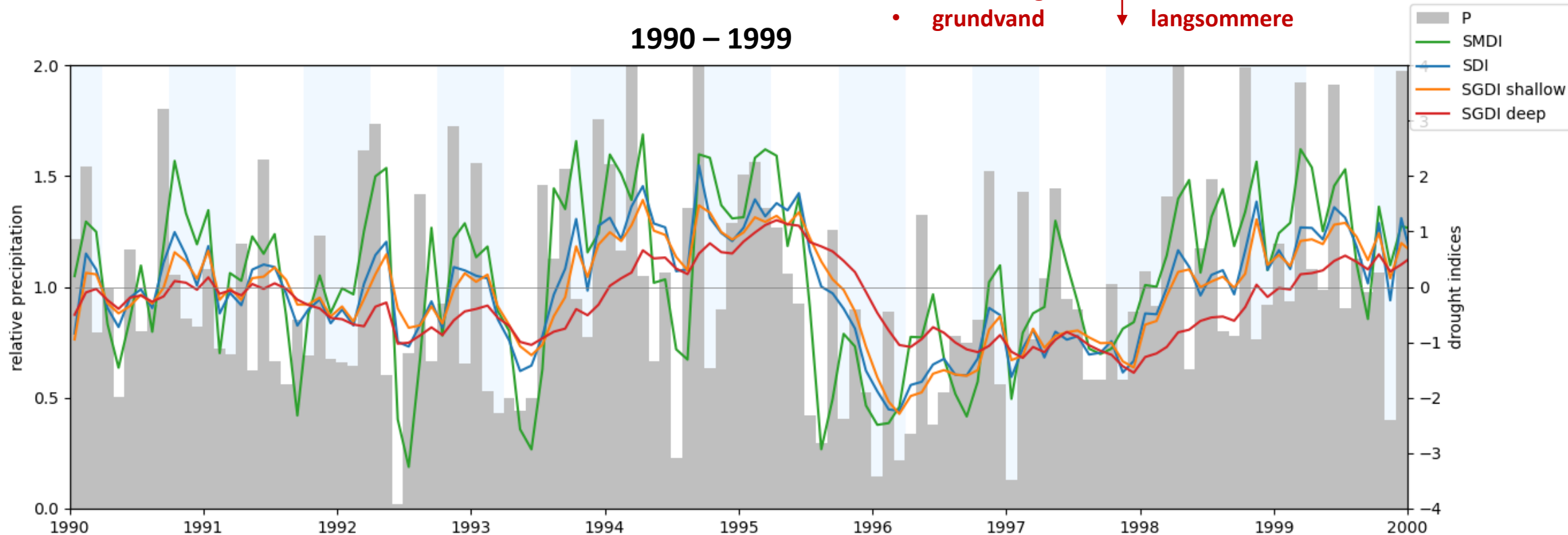
Tørkeindices – månedlige værdier for Danmark

- P nedbør (relativ til 30-års gennemsnittet i hver måned)
- SMDI Soil moisture deficit index
- SDI Streamflow drought index
- SGDI Standardized groundwater depth index, shallow (øverste grundvandsspejl) og deep (dybt, hovedmagasin)

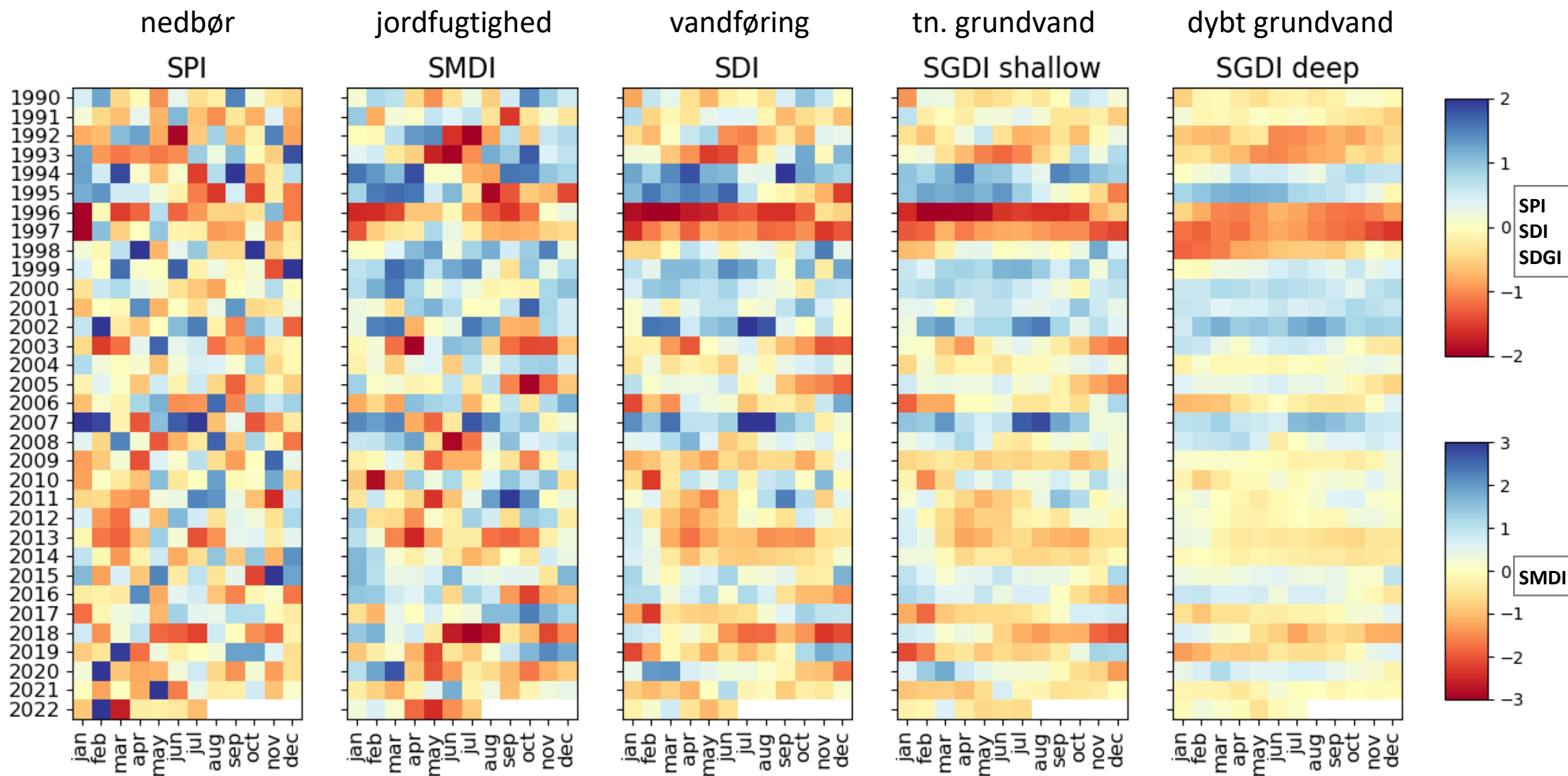
Vinter (oct – mar) er farvet lyseblå

Dynamikker:

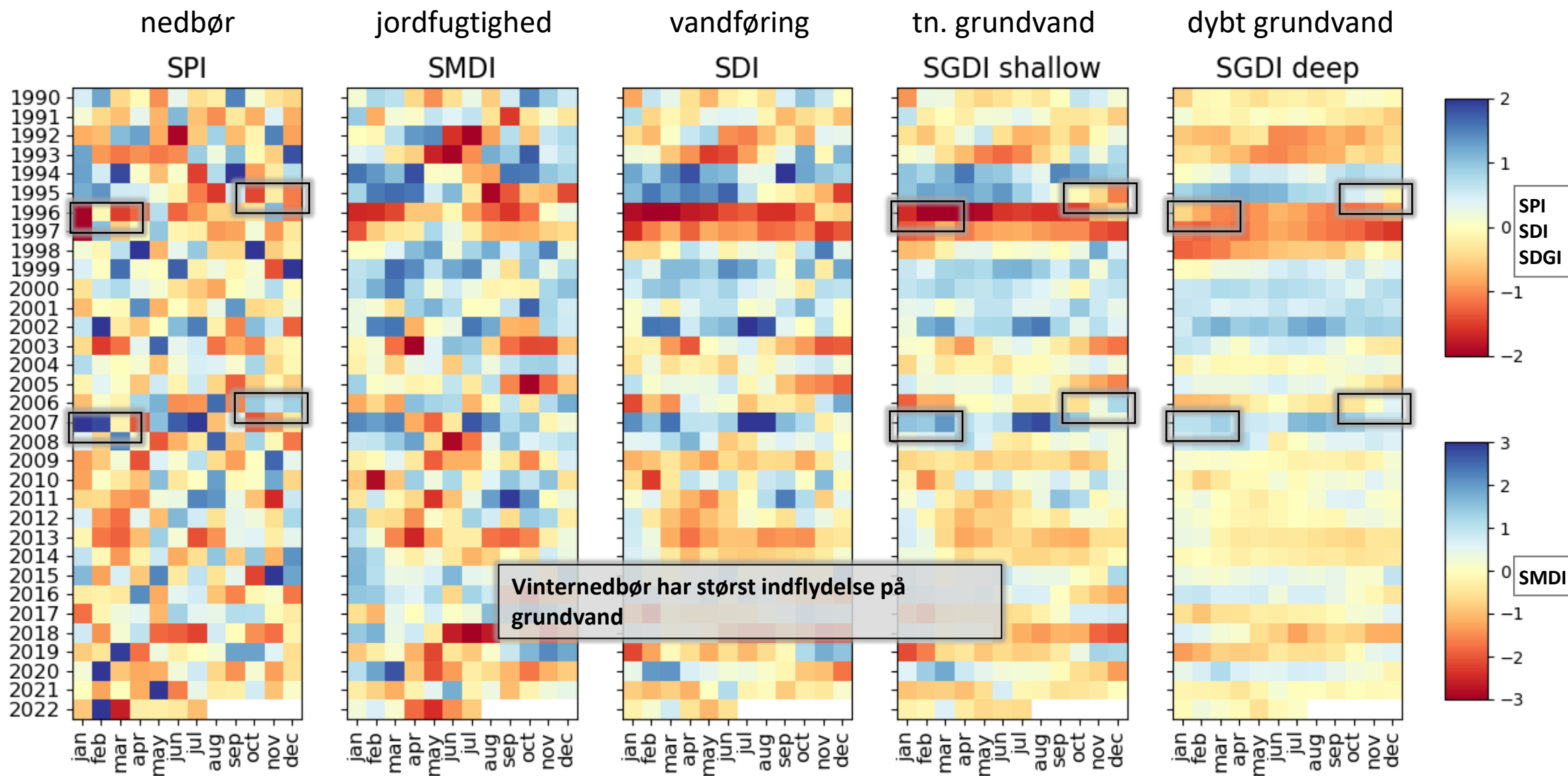
- nedbør
  - jordfugtighed
  - vandføring
  - grundvand
- ↑ hurtigere
↓ langsommere

Tørkeindices – månedlige værdier for Danmark

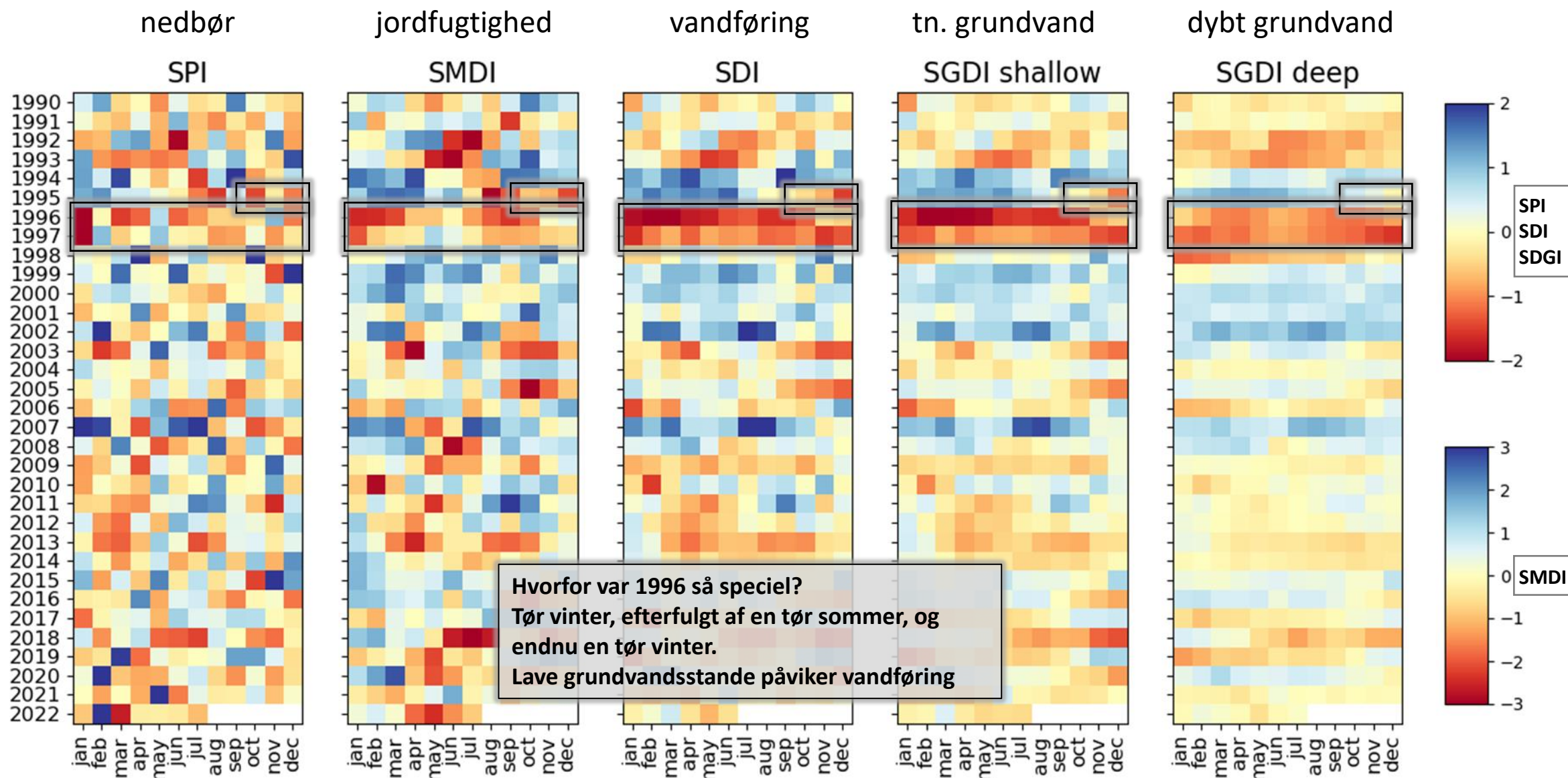

Tørkeindices – månedlige værdier for Danmark

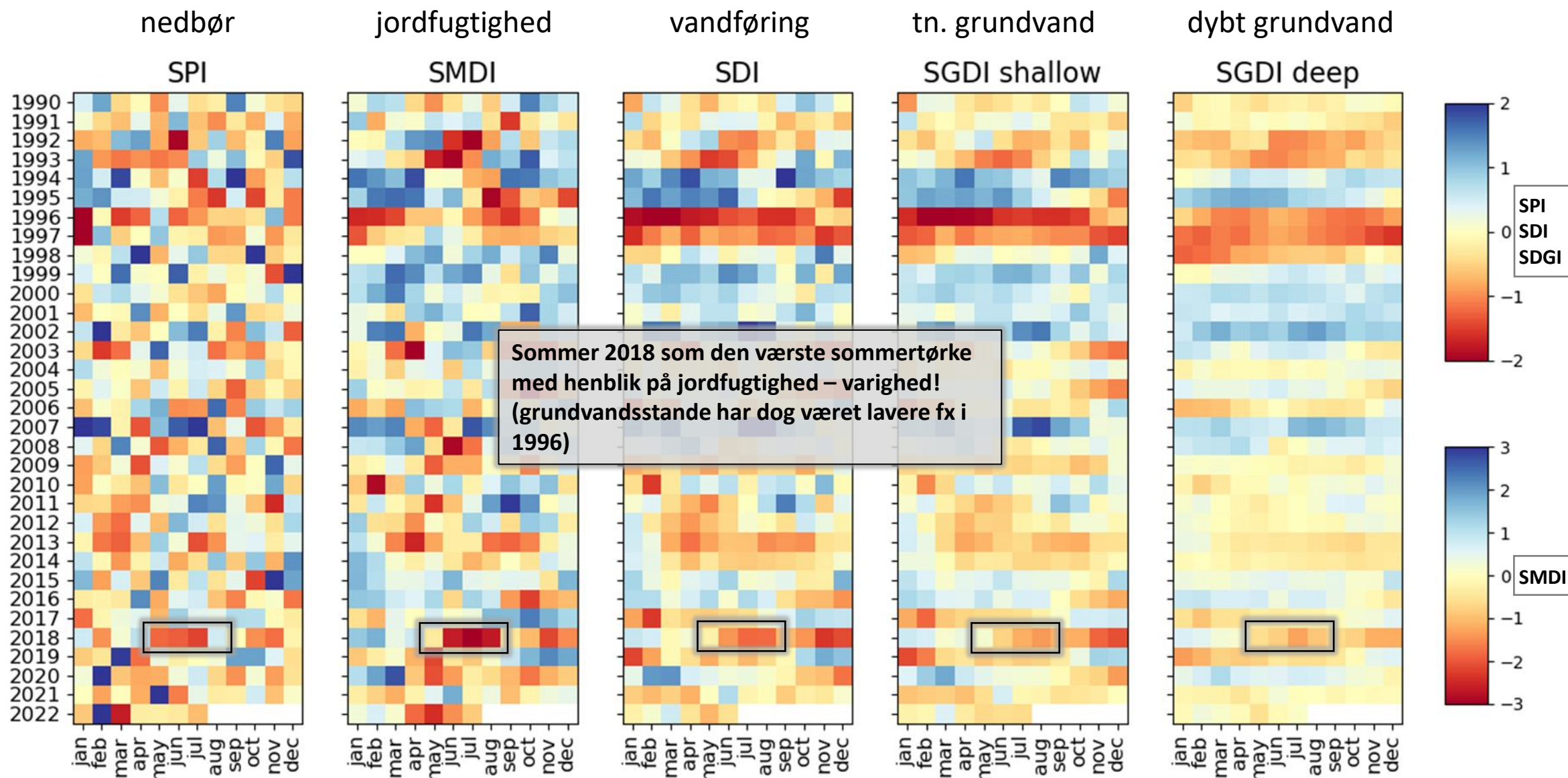

Tørkeindices – månedlige værdier for Danmark

Tørkeindices – månedlige værdier for Danmark

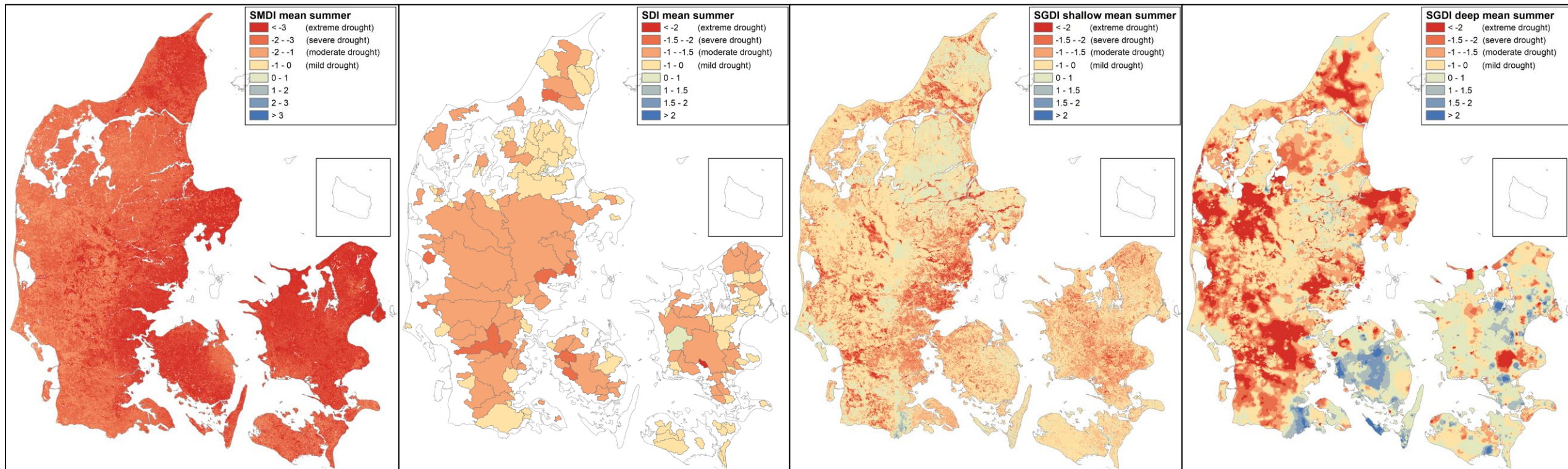
Tørke sommer 2018 i Danmark

jordfugtighed

vandføring

øverste
grundvandsspejl

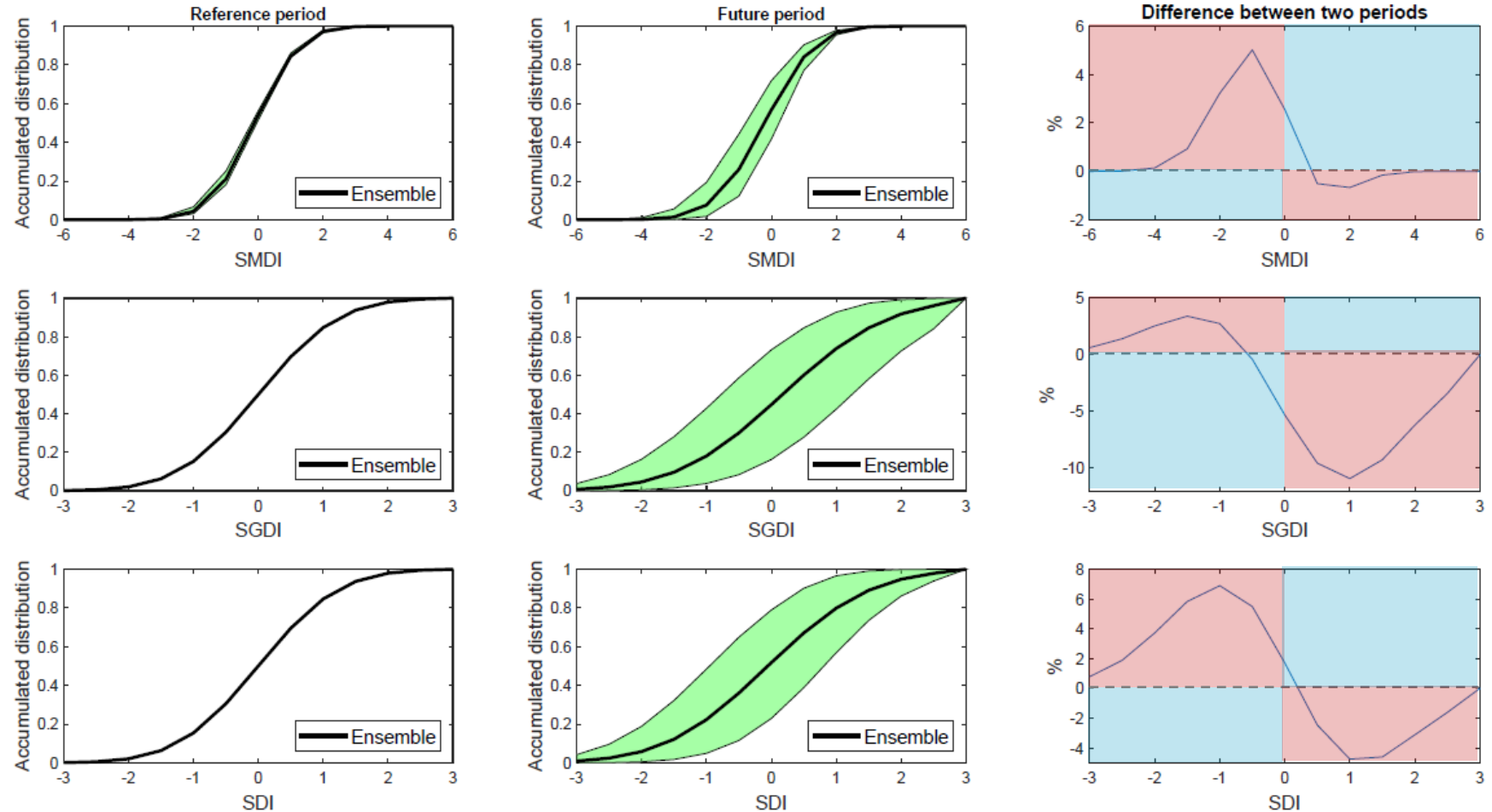
dybt grundvand

Tørke i Danmark med fremtidigt klima

Tidligere danske oplandsstudier, som undersøgte effekten af fremtidigt klima på hydrologien og tørke (Karlsson et al., 2015, Chan et al., 2021) viser **øget sandsynlighed for tørke i fremtiden**

Chan et al., 2021

Outlook – nye tørkeindices i ”HIP realtid”?

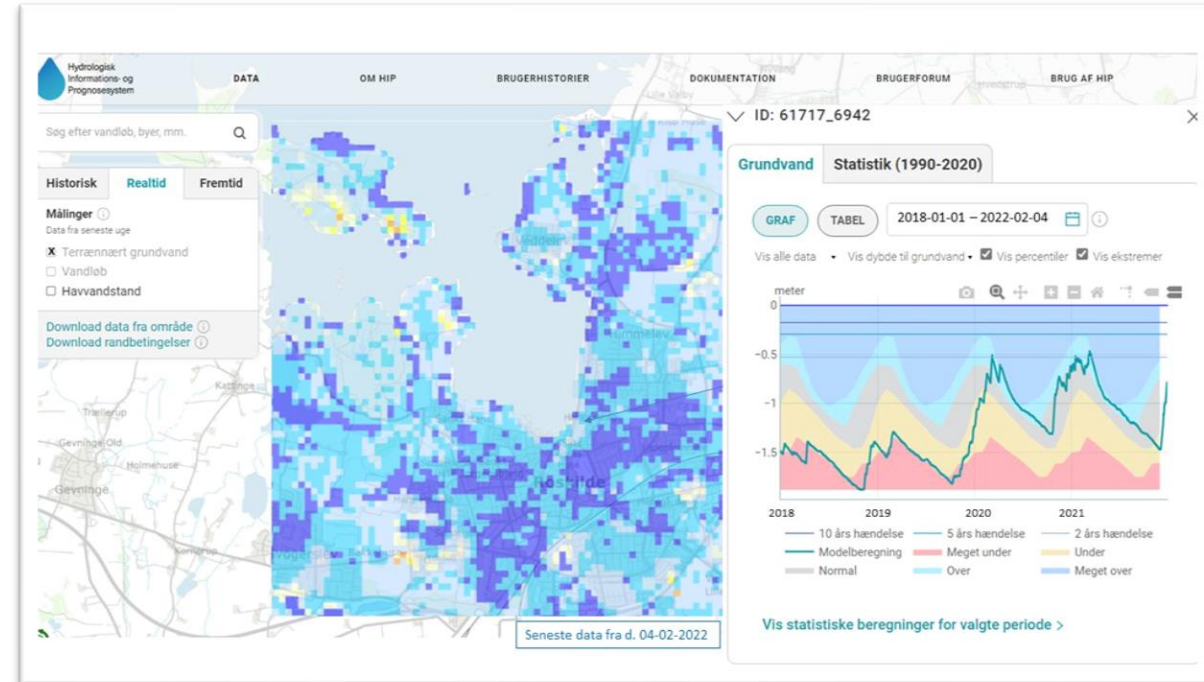
2022 – 2025:

”Dynamiske modelberegninger – dagligt opdaterede beregninger og prognoser i HIP”

SDFI sammen med GEUS og DMI:
Udvidelse af HIP til et realtids-portal, dvs. med daglig opdaterede DK-model resultater, samt prognoser

→ forskellige tilstande af det danske vandkredsløb for både tørre og våde forhold i realtid (døgndata) på hipdata.dk

→ anvendelse af HIP i klimatilpasning, monitoring og early warning?

SPI

SMDI

SDI

SGDI shallow

SGDI deep

Tak for opmærksomheden!

Referencer

Danske oplandsstudier med klimamodeller

- Karlsson, I. B., Sonnenborg, T. O., Seaby, L. P., Jensen, K. H., and Refsgaard, J. C.: Effect of a high-end CO₂-emission scenario on hydrology, *Clim. Res.*, 64, 39–54, <https://doi.org/10.3354/cr01265>, 2015.
- Chan, S. S., Seidenfaden, I. K., Jensen, K. H., and Sonnenborg, T. O.: Climate change impacts and uncertainty on spatiotemporal variations of drought indices for an irrigated catchment, *J. Hydrol.*, 601, <https://doi.org/10.1016/j.jhydrol.2021.126814>, 2021.

HIP-model og klimafremskrivninger

- Henriksen, H. J., Kragh, S. J., Gotfredsen, J., Ondracek, M., van Til, M., Jakobsen, A., Schneider, R. J. M., Koch, J., Troldborg, L., Rasmussen, P., Pasten-Zapata, E., and Stisen, S.: Dokumentationsrapport vedr. modelleverancer til Hydrologisk Informations- og Prognosesystem, 2020.

Klimamodeller, biaskorrektion og nedskalering

- Pasten-Zapata, E., Sonnenborg, T. O., and Refsgaard, J. C.: Climate change: Sources of uncertainty in precipitation and temperature projections for Denmark, *GEUS Bull.*, 43, e2019430102-01, <https://doi.org/10.34194/GEUSB-201943-01-02>, 2019.

Generelt om tørke

- van der Wiel, K., Batelaan, T. J., and Wanders, N.: Large increases of multi-year droughts in north-western Europe in a warmer climate, *Clim. Dyn.*, <https://doi.org/10.1007/s00382-022-06373-3>, 2022.
- Wilhite, D. A. and Glantz, M. H.: Understanding: the Drought Phenomenon: The Role of Definitions, *Water Int.*, 10, 111–120, <https://doi.org/10.1080/02508068508686328>, 1985.
- World Meteorological Organisation (WMO) and Global Water Partnership (GWP): Handbook of Drought Indicators and Indices, edited by: Svoboda, M. and Fuchs, B. A., Geneva, 155–208 pp., <https://doi.org/10.1201/9781315265551-12>, 2016.

Tørke i Danmark

- Beredskabsstyrelsen: Nationalt Risikobillede 2022, Birkerød, 140 pp., 2022.